

scrisoare de început | pag. 1

Sfântul Dionisie Areopagitul:
„Să ne lăsăm luminați și călăuziți de Hristos!”

editorial | pag. 3

Nu suntem orfanii,
de Gheorghe Fecioru

noi mucenici și mărturisitori | pag. 6

Sfântul Sfințit Mucenic Dimitri Șișokin Preotul,
de Elena Dulgheru și Tatiana Petrache

școala părinților pag. 12

Părinți pătimiși, copii furioși,
de Psih. Dr. Irina Petrea

școala părinților | pag. 18

Stăm acasă, dar suntem
dependenți de ecrane (V),
de Lect. univ. dr. Andrei Drăgulescu

știința de a iubi | pag. 21

Arhim. Simeon Kraiopoulos:
Bărbatului îi lipsește ceva...

cauzele bolilor | pag. 24

Cât de nocivă este tehnologia wifi-xG? (I),
de Arhim. Mihail Stanciu

al optulea veac | pag. 29

„A cunoaște țara e cel mai
bun mijloc de a o servi” (III),
de Irina Bazon

cu noi este Dumnezeu | pag. 35

De vorbă cu Alexandru și Laure Pande:
„Ne pregătim copiii să fie oameni” (I)

pag. 40 | cuvântul duhovnicului

Părintele Ciprian Negreanu:
„Să fi în aceeași taină
cu duhovnicul tău”

pag. 48 | teologică

Părintele Dumitru Stăniloae:
Timpul și veșnicia

pag. 52 | războiul nevăzut

Duhovnicul,
de Presb. Alina Mirică

pag. 56 | convertiri

De la șamanism și yoga la Hristos:
„Asta este ceea ce căutam!”

pag. 62 | cuvinte vii

De ce sfășiere avem nevoie
pentru a ne afla pe noi înșine?,
de Sergiu Ciocârlan

pag. 66 | interviu

PS Macarie de vorbă cu
Demostene Andronescu:
„Unde-s nebunii?” (I)

pag. 73 | mărturii

Drumul spre casă,
de Carmen Irimia

pag. 76 | actualități

„Belgia – mai presus de Covid”
Dar România?,
de Tatiana Petrache

pag. 79 | concursuri

SFÂNTUL SFINȚIT MUCENIC DIMITRI ȘIȘOKIN PREOTUL
† 10 OCTOMBRIE 1918

„Nu pot fi altul!”

Un val de uitare de peste șase decenii s-a așternut peste istoria mucenicilor și mărturisitorilor din prima etapă a puterii sovietice, astfel că mulți dintre ei aproape că au dispărut din istoria colectivă. Cultul lor a fost păstrat în cercuri restrânse, aproape familiale, fiind adus la lumină și pus în valoare abia după anii '90, odată cu recăștigarea libertății religioase, când societatea civilă din Rusia a demarat o amplă și complexă – dar și controversată – campanie de reabilitare și recuperare a „istoriei arestate”, iar Biserica Ortodoxă Rusă a început un amplu demers de canonizare a neomartirilor creștini căzuți victimă prigoanei atee. (E.D.)

În numeroasa pleiadă a sfinților mărturisitori ruși care s-au opus prigoanei bolșevice, cel mai mare tribut de sânge l-au dat preoții și călugării. Cu toate că majoritatea lor covârșitoare nu avea nici o implicare politică, aceștia erau considerați cei mai aprigi dușmani ai puterii atee „luptătoare împotriva lui Dumnezeu”, așa cum se autodefinia încă de atunci.

În anii de început ai Revoluției Bolșevice, când s-a produs cea mai sângeroasă represiune din istoria Rusiei împotriva slujitorilor altarului, execuțiile erau sumare, cel mai adesea fără judecată ori cu o judecată formală, astfel încât biografiile celor executați sunt mai lapidare decât ale sfinților consemnați în actele martirice ale Bisericii primare. Spre deosebire de judecătorii romani, care păreau să aibă convingerea că apăra o ordine imperială stabilă și dreaptă, luptătorii bolșevici împotriva lui Dumnezeu, adevărații „apostoli ai urii”, încercau să șteargă orice

mărturie de la locul crimelor comise. Aceasta este explicația caracterului sumar al celor mai multe consemnări neomartirice din perioada prigoanei bolșevice din Rusia sovietică. Pe atunci nu se putea scrie mai mult, scrisul fiind periculos, dar tocmai acest aspect le întărește autenticitatea, dând mărturie despre atmosfera de teroare din epocă.

Un exemplu al unui astfel de „act martiric” al epocii bolșevice este viața Sfântului Dimitri Șișokin, consemnată într-o culegere de hagiografii ale tuturor sfinților cu numele „Dimitrie” cunoscuți în Rusia, care a rezervat un capitol aparte, cel mai bogat numeric, neomartirilor canonizați ai prigoanei sovietice. Astfel, dintre 22 de neomartiri Dimitrie, 19 sunt clerici. Aceste modeste statistici vorbesc de la sine.

DOUĂ LUMI IRECONCILIABILE

Așadar, ne aflăm în toamna lui 1918, acum mai bine de un veac. Aparatul de represiune și

distorsionându-le și pervertindu-le concepția despre lume, despre legile naturii și dezvoltarea societății umane”.

Pentru aceste motive, prin acest decret, organizațiile religioase au fost deposedate de proprietăți și au pierdut statutul de entități legale. Măsura a declanșat un atac sângeros împotriva clerului și a mirenilor activi, desfășurat sub pretextul opoziției lor față de comunism, al simpatiei (reale sau presupuse) față de forțele contrarevoluționare – sau „albi”, cum mai erau numiți –, și al opoziției față de naționalizarea bunurilor Bisericii. În intervalul 1918-1920, Rusia este martora unor sângeroase prigoane împotriva clericilor, fiind uciși mii de călugări, preoți și episcopi. De altfel, aceasta a fost strategia nedisimulată a lui Lenin, împărtășită în februarie 1922 lui Molotov: „Dacă este necesar să se recurgă la cruzimi, pentru împlinirea anumitor scopuri politice, atunci este imperativ să fie îndeplinite în modul cel mai energic și în cel mai scurt timp cu putință, căci altfel masele nu vor îndura o folosire prelungită a cruzimilor. În această privință, cu cât vom reuși să executăm prin împușcare un număr mai mare de reprezentanți ai burgheziei și ai clericilor reacționari, cu atât mai bine”.

În aceste condiții, încă din ianuarie 1918, Patriarhul Tihon al Moscovei i-a anatemitizat pe toți cei care, botezați fiind, au ucis oameni nevinovați. „Vrăjmașii lui Hristos, pe față sau în ascuns, răspândesc semințele răutății, invidiei și războiului fratricid, ucigând oameni nevinovați”, declară Sfântul Patriarh. S-a adresat apoi celor pe care i-a numit „monștri ai neamului omenesc” și „conducători fără de Dumnezeu ai întinericului”, spunându-le: „Gândiți-vă la ceea ce faceți, oameni fără de minte! Opriți represaliile sângeroase! Faptele voastre sunt mai mult decât crude – sunt lucrări ale satanei, pentru care veți arde în focul iadului în viața de apoi și veți fi blestemați de generațiile viitoare în această viață! Prin puterea dată mie de Dumnezeu, vă opresc să mai luați parte la Tainele creștine! Vă anatemitizez,

„Mă mângâi cu gândul că aceasta e voia lui Dumnezeu...” (Sf. Mc. Dimitri Preotul)

propagandă atee a proaspătului regim bolșevic acționează în forță, operând rapid și samavolnic, pentru a epura noua societate de cei mai periculoși „dușmani” ai ei: oamenii religioși, în speță, creștinii. De altfel, una dintre primele griji ale guvernului bolșevic instalat prin lovitură de stat din octombrie 1917 a fost să legifereze lupta pe față împotriva religiei, considerată „opiumul poporului”, după binecunoscuta expresie a lui Marx.

Astfel, la numai două luni de la instalare, pe 23 ianuarie 1918 intră în vigoare decretul prin care este proclamată separarea Bisericii de Stat, ca și a Învățămintului de Biserică. De altfel, documentul stipulează că „religia și comunismul sunt două forțe inamice, două lumi implicate într-o luptă ireconciliabilă”, și că „acolo unde religia este victorioasă, comunismul este neputincios”. Așadar, „regimul comunist nu se poate manifesta decât într-o societate eliberată de religie”, pentru că religia „interzice cunoașterea”, „impune asupra muncitorilor o falsă concepție asupra lumii,

Redacă mai purtați nume creștin și aparțineți prin naștere Bisericii Ortodoxe!”.

Gest cu atât mai mărturisitor cu cât, pe de altă parte, Patriarhul a dorit să păstreze neutralitatea politică a Bisericii în sângerosul război civil dintre „albi” și „roșii”, refuzând să acorde binecuvântarea sa Armatei Albe, pe motiv că „Biserica trebuie să fie mai presus de politică”. De altfel, pentru a evita persecuțiile, a emis o enciclică prin care le interzicea clericilor să facă orice fel de declarație politică.

„NUMAI CEL VINOVAȚ FUGE ȘI SE ASCUNDE”

Un astfel de „dușman” periculos al noii societăți a fost identificat în persoana blândului și smeritului preot al penitenciarului guberniei Kazan, Părintele Dimitri Șișokin, un preot de mir cu patru copii, hirotonit în 1904 și numit slujitor în penitenciar în 1913. Era un om foarte iubit de credincioși și deținuți, numit de către toți „părintele poporului”, pentru bunătatea și noblețea cu care îi întâmpina pe toți cei aflați în nevoi sau suferințe sufletești.

Pe 26 septembrie 1918, la 16 zile după ocuparea orașului Kazan de către forțele Armatei Roșii, Părintele Dimitri Șișokin a fost arestat la comandamentul Apărării Externe a Kazanului și, după batjocuri și jigniri, a fost adus la CEKA (prima organizație de poliție secretă sovietică), pe baza unei notițe agramate, în care se menționa „delictul”: „Rog arestarea neîntârziată a agitatorului alb-gardist anti-bolșevic de la penitenciar, pentru că este un ticălos, jefuitor și trădător al Proletariatului Rus. A pretins că toți comisarii bolșevici trebuie împușcați și arestați. Confirm toate cele expuse mai sus, Șeful Comandamentului Apărării Externe a Kazanului”.

A fost arestat în urma denunțului milițianului Mihail Ț., în vârstă de 25 de ani, menționat ca „muncitor necalificat” în protocolul interogatoriului. Conform declarației denunțatorului, acesta fusese dus la închisoare de către cehii „albi”¹

„Biserica trebuie să fie mai presus de politică” (Sfântul Ierarh Tihon)

și, într-una dintre duminici, dorind să meargă la biserică, a fost recunoscut de Părintele Dimitri. Auzind că motivul arestării lui Ț. era faptul că era comunist, Părintele l-ar fi „muștrat” pe tânăr și, potrivit cuvintelor sale, „i-a propus să vină la el să se spovedească, și atunci îi va fi iertat păcatul, adică faptul că slujise la bolșevici, și-l va împărtăși”. Bineînțeles că Mihail Ț. a refuzat, și atunci Șișokin s-a adresat deținuților: „Creștini ortodocși, cei ce ați slujit bolșevicilor, pocăiți-vă!”. „În acea zi”, își continuă tânărul delațiunea, „Șișokin nu a mai săvârșit slujba religioasă, ci a făcut agitație printre arestați împotriva puterii sovietice”.

Care a fost însă depoziția preotului? Iată și mărturisirea sa: „În fața deținuților închisorii m-am purtat doar ca predicator, explicând în cadrul sfintei slujbe numai conținutul Evangheliilor din zilele respective. Înaltul cin preoțesc mă oprește de la cuvântările politice. Din acest motiv, am fost deopotrivă respectat de oameni cu convingeri radical diferite, căci

eram îngăduitor”. Mai mult decât atât, Părintele Dimitri era nedumerit cu ce ar fi putut el să judece concret puterea sovietică, încercând insistențios să apeleze la logica anchetatorilor și invocând un argument de necombătut în apărarea nevinovăției sale: „În timpul plecării din Kazan a administrației orașenești precedente, eu nu mi-am părăsit locul de slujire, întrucât nu sunt vinovat cu nimic, câtuși de puțin, în fața nimănui, căci numai cel vinovat fuge și se ascunde. Nu sunt membru al nici unei organizații potrivnice actualei puteri, și nici nu am fost”. Se părea că nimic nu ar fi fost mai simplu, pentru rezolvarea fericită a cazului, decât să fie chemați alți „mărtori ai agitației”, dacă s-ar fi găsit, dar se pare că nu a mai fost nevoie.

„UN ADEVĂRAT PĂSTOR”

Totuși, cel mai mult intrigă în acest caz disproporția dintre gravitatea culpei și pedeapsă, cu toate că ne aflăm într-o epocă în care prigoana creștinilor era iminentă. Vom vedea însă, în această situație, cum se manifestă în oameni, în chip surprinzător, gesturi creștine de curaj nebunesc, din dragoste și din dorința de restabilire a dreptății. De altfel, această atitudine poate că se explică prin faptul că, în răstimpul celor doi ani de când ateismul acaparase puterea în Rusia, nu apucase să izgonească definitiv din inimile și conștiințele oamenilor învățătura creștină, care le fusese sădită prin mersul la biserică și prin toată rânduiala vieții de dinainte de Revoluție. Memoriul de susținere a Părintelui arestat a fost trimis chiar din partea administrației și a muncitorilor închisorii guberniale. Cât de semnificativ este faptul că această petiție vine din partea unor persoane care, în virtutea greutății răspunderilor lor, s-ar fi crezut că nu ar fi capabile de astfel de manifestări de noblețe și bărbăție!

Acest memoriu, datat 29 septembrie 1918, părea că va fi în măsură să convingă pe oricine de nevinovăția păstorului arestat, căci apărătorii lui erau chiar oameni „de-ai lor”, slujbași ai puterii sovietice:

„Noi, subsemnații, angajați ai penitenciarului guberniei Kazan, declarăm că preotul bisericii penitenciarului, Dimitri Șișokin, arestat pe 26 septembrie la prima oră a zilei, la Comandamentul Apărării orașului Kazan, în urma unui denunț neîntemeiat al foștilor deținuți, nu s-a manifestat niciodată ca un contrarevoluționar, în cei șase ani de slujire a sa, și nu a abordat niciodată subiecte politice. Față de bandele Gărzii Albe din orașul Kazan, sus-numitul preot se purta așa cum se cuvine unui păstor adevărat, fără să țină nici un fel de cuvântări publice și, ca unul ce este nevinovat, nu a fugit nicăieri din orașul Kazan în timpul instaurării puterii sovietice”. Declarația fost semnată de 17 angajați ai închisorii guberniei Kazan și 19 supraveghetori ai secției de corecție a închisorii, ale căror semnături au fost confirmate de ștampile și de semnăturile comisarilor închisorii guberniei.

Părintele a fost apărut și de enoriașii Bisericii „Sfânta Parascheva”, aflată nu departe de casa sa. Cererea de amnistiere, făcută în numele primarului orașului din partea „muncitorilor Parohiei Sfintei Parascheva”, este scrisă într-o limbă simplă și săracăcioasă, din care răzbate însă o mare iubire și recunoștință față de Părintele Dimitri, mult respect, precum și încrederea naivă a semnatărilor în puterea „apărării poporului”. Astfel, simplitatea cuvântului este compensată cu adevărat de bogăția lor sufletească:

„Noi, muncitorii de la parohia «Sfânta Parascheva», ne-am îndurerat foarte tare aflând de arestarea preotului bisericii penitenciare, Părintele Șișokin. Îl cunoaștem bine pe acest Părinte, este un păstor adevărat al poporului, a slujit adesea în biserica noastră, a săvârșit diferite slujbe, mergea pe la praznicele mari cu Sfânta Cruce și nimic în afară de bine nu putem spune despre el, de aceea cerem insistențios eliberarea lui. Părintele Șișokin nu a fugit nicăieri în vremea ocupării Kazanului, ceea ce dovedește că nu are nici o vină, de aceea, încă o dată, vă rugăm să îl eliberați”.

Vedem de aici că locuitorii orașului Kazan nu au putut ierta multă vreme trădarea acelor clerici ai orașului care și-au părăsit parohiile, de aceea sunt cu atât mai de înțeles sentimentele de recunoștință și de iubire pe care le aveau pentru fiecare dintre preoții rămași la parohiile lor. Aceștia nu au fost mulți, iar unul dintre ei era Părintele Șișokin. Toate aceste mărturii sunt acte ale dosarului de anchetă, dar se știe că hârtia nu poate consemna totul. S-a păstrat predania orală despre ultimele zile ale Părintelui Dimitri. Așa cum mărturisește nepoata Părintelui, Elena Konstantinovna Varfolomeeva, cek-iștii i-au cerut Părintelui Dimitri să trădeze Taina Spovedaniei. Și este clar de ce, căci cui altcuiva, dacă nu preotului de penitenciar, îi sunt cel mai bine cunoscute gândurile și orientările politice ale deținuților?

„ACEASTA E VOIA LUI DUMNEZEU!”

S-a dorit folosirea Părintelui pentru dezvăluirea „atitudinilor antirevoluționare”, dar Părintele Dimitri a refuzat un asemenea colaboraționism cu puterea atee. Rudele lui, așa cum povestea soția Părintelui, Anna Mihailovna, erau nemulțumite, susținând că Părintele și-a ieșit din minți, căci ar fi fost de ajuns să rostească un singur cuvânt de aprobare ca să rămână în viață, însă Părintele Dimitri știa bine că „fericit bărbatul care n-a umblat în sfatul necredincioșilor și pe scaunul hulitorilor n-a șezut” Ps. 1:1 și credea cu tărie că Împărăția lui Dumnezeu este „a celor prigoniți pentru dreptate” Matei 5:10. Viața Părintelui a fost cea a unui om care nu a încălcat poruncile dumnezeiești, de aceea a fost atât de lipsită de ură, atât de străină de lumea căzută și îmbătată de căderea ei.

Astfel, despre rezistența eroică a Părintelui Dimitri în fața fărădelegii care triumfa în acele zile dă mărturie singura scrisoare ajunsă până la noi dintre zidurile închisorii, adresată soției sale:

„Draga mea Anecika! Alegerea a fost făcută,

totul se va hotărî în zilele următoare. Condițiile cerute de ei sunt de neîndeplinit pentru mine. Soarta nu-mi va fi favorabilă, dar probabil că așa Îi e bineplăcut lui Dumnezeu. Te rog să nu mergi nicăieri, nu căuta relații și nu ruga pe nimeni să intervină pentru mine. Nu are nici un rost, nu vei face decât să adaugi necazuri peste necazuri asupra ta și a copiilor noștri. Toate grijile pentru mine sunt acum inutile, simt și știu acest lucru, nimeni și nimic nu mă va salva. Nu pot fi altul! Mă mângâi cu gândul că aceasta e voia lui Dumnezeu și că voi toți veți supraviețui prin mila Lui. Nu căuta să cercetezi lucrurile în privința mea, nu alerga după documente, căci nu-ți vor spune nimic, și este și periculos. Când voi fi scos din Kazan cu actul de condamnare, să cauți pe lângă zid un ciot de creion chimic. Dimitri”.

S-a zvonit că grupul de deținuți, printre care se găsea și Părintele Dimitri, a fost scos din oraș pe o barjă și dus undeva, pe Volga. S-a păstrat o mărturie că, în satul Sviiajsk, între anii 1917-1920, a funcționat un abator în care, în 1918, erau aduși spre împușcare deținuți ai închisorii din Kazan, condamnați la moarte de CEKA. Nu din întâmplare fusese ales abatorul – era un loc comod pentru execuții prin împușcare, căci murdăria și sângele animalelor ascundeau bălțile de sânge omenesc.

După execuții, călugării din mănăstirile învecinate veneau noaptea și îi înmormântau în taină pe cei uciși lângă zidurile mănăstirilor lor. Nu se știe, poate că și trupul neînsuflăit al Părintelui Dimitri Șișokin a fost printre cei ce și-au găsit adăpost în pământ lângă un zid de mănăstire. De fapt, ceea ce se știe cu siguranță este că, în noaptea de 9 octombrie 1918, când Părintele era în cea de-a paisprezecea zi de arest, șeful CEKA responsabil cu lupta împotriva actelor contrarevoluționare a promulgat rezoluția pronunțată de anchetatorul Babkevici: „Dimitri Șișokin este condamnat la pedeapsă maximă, ca aprig contrarevoluționar și agitator împotriva

„Iată, s-a apropiat ceasul și Fiul Omului va fi dat în mâinile păcătoșilor...”

puterii sovietice printre deținuți”, iar pe 10 octombrie, condamnarea a fost executată. Văduva Părintelui Dimitri a rămas cu patru copilași de vârste fragede.

În anul 2000, în urma hotărârii Sinodului Arhieresc jubiliar, părintele Dimitri Șișokin a fost așezat în rândul Sfinților întregii Rusii, alături de alți neomartiri și mărturisitori ai Rusiei. Pomenirea sa se săvârșește pe 27 septembrie/10 octombrie, în ziua sfârșitului său mucenicesc, pe 7/17 noiembrie, de praznicul Soborului Tuturor Sfinților regiunii Kazan, precum și în ziua de prăznuire a Soborului Neomartirilor și Mărturisitorilor Ruși (25 ianuarie/7 februarie). ■

*Din „Святой Димитрий (сборник),
Литагент «Благозвонница»”
(Agenția Literară Blagozvonnița, 2011)*

**Material realizat de Elena Dulgheru
și Tatiana Petrache**

¹ „Belocchii” sau „cehii albi” sunt membri ai Legiunii Cehe, corp militar alcătuit după Revoluția din Februarie, în toamna anului 1917, din inițiativa Uniunii Societăților Cehoslovace din Rusia. Era compus din prizonieri de război și emigranți cehi și slovaci aflați pe teritoriul Rusiei, scopul acestuia fiind de a participa în Primul Război Mondial pentru destrămarea Austro-Ungariei și crearea unui stat cehoslovac independent.